
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.13

М. В. Дєєвкандидат юридичних наук, доцент
Класичний приватний університет

МЕТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ

У статті досліджено проблему визначення мети кримінально-процесуального доказування. Розглянуто вирішення цієї проблеми як у історичному аспекті в українській кримінально-процесуальній науці, так і на сучасному етапі в низці європейських країн. Проаналізовано відмову українського законодавства від використання поняття істини. Досліджено поняття істини та розглянуто її види.

Ключові слова: доказування, мета доказування, істина.

Кримінально-процесуальне доказування є одним із видів діяльності, яке здійснює людина, та має таку властивість, як цілеспрямованість, тобто спрямованість на досягнення певної мети, результату. У науці кримінального процесу питанню встановлення мети доказування приділено багато уваги. До нього зверталися, зокрема, такі вчені, як: С. А. Альперт, М. І. Бажанов, Р. С. Белкін, А. Р. Белкін, Т. В. Варфоломєєва, А. Я. Вишинський, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевий, А. Я. Дубинський, В. С. Зеленецький, Є. Г. Коваленко, В. Т. Малиренко, О. Р. Михайленко, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, Ю. К. Орлов, Г. М. Резнік, Н. В. Сибільова, С. В. Слинько, С. М. Стахівський, М. С. Строгович, В. М. Тertiшник, С. А. Шейфер, М. Є. Шумило та ін. Прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України в 2012 р. стало новою відправною точкою в наукових дискусіях щодо визначення мети доказування. Але, незважаючи на наявність у новому КПК України певного нормативного матеріалу щодо мети доказування, вважати це питання в українському кримінальному процесі вирішеним повною мірою зарано, тому теоретичні дослідження цього питання залишаються актуальними.

Метою статті є дослідження історії вирішення питання мети доказування в Україні та розгляд зарубіжного досвіду врегулювання цієї проблеми.

Проблема здійснення кримінально-процесуального доказування взаємозумовлена й взаємопов'язана з проблемою визначення його мети, оскільки процес доказування не можна розглядати ізольовано від питання про його спрямованість, мету. Як зазначають дослідники, раніше в теорії доказування панувала думка про те, що кінцевою метою доказування в кожній кримінальній справі є встановлення істини [4, с. 38]. Але

напередодні прийняття нового КПК України дискусії з цього питання у процесуальній літературі розгорнулися з новою силою. Можливо, певний вплив тут мав зарубіжний кримінальний процес, зокрема російський [1, с. 23–24]. Так, наприклад, М. М. Бобров зазначав у дискусії, яка тривала до прийняття 22.11.2001 р. нового Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації, який набрав чинності з 01.06.2002 р., що "в процесі судового розслідування не істину встановлюють. Це блеф" [14, с. 48]. Як наслідок сприйняття подібної позиції чинний КПК Росії взагалі не містить терміна "істина". У цьому ж контексті А. Ф. Лубін зазначає, що "теоретичні й практичні уявлення про мету кримінально-процесуального доказування повинні дрейфувати від абсолютної й об'єктивної істини до істини відносної та суб'єктивної, далі – взагалі до прагматичного умовчання про мету доказування" [8, с. 28]. Проте думка про необхідність відмовитися від істини як мети кримінально-процесуального доказування на сьогодні так і не стала в Росії загальною. Так, В. Балакшин, зокрема, зазначає, що законодавець виявив поспіх, відмовившись від принципу, який визначав метою доказування в кримінальному процесі об'єктивну істину [3, с. 43]. Проведені незадовго до прийняття нового КПК України дослідження з цього питання [13] також вказують на користь існування категорії істини в кримінальному процесі. Ми не погоджуємося з тезою про те, що саме використання в кримінальному процесі терміна "істина" є неслухним, некоректним і неприпустимим. Текст нового КПК України, прийнятого Верховною Радою України 13.04.2012 р., не містить норми, яка б визначала істину як мету доказування. Проте цей термін в українському кримінальному процесі використано в попередньому КПК України від 1960 р. у ч. 6 ст. 48, ч. 4 ст. 61, п. 4 ч. 1 ст. 142, ч. 1, 2 ст. 148, ч. 1 ст. 177, п. 4 ч. 3 ст. 184. На визначен-

ня істини в кримінальному процесі як його мети вказує також ст. 31 Конституції України, де, зокрема, йдеться про те, що винятки з принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції можливі з метою з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи. У положеннях авторитетних міжнародно-правових актів також згадують встановлення істини. Так, зокрема, друге речення абз. 3 ст. 69 Римського Статуту Міжнародного кримінального суду, який набув чинності 01.07.2002 р., містить такі слова: "Суд правомочний вимагати надання всіх доказів, які він вважає необхідними для встановлення істини" [15].

Прикладом надання істині та її встановленню в кожному кримінальному провадженні центрального місця у кримінальному процесі є, зокрема, німецький кримінальний процес. Так, абз. 2 § 244 КПК ФРН встановлює, що прокурор повинен з метою встановлення істини зі службового обов'язку дослідити всі факти та докази, що мають значення для рішення суду [23, с. 75]. Так, У. Айзенберг на початку своєї фундаментальної праці "Доказове право КПК. Спеціальний коментар" називає встановлення істинних обставин справи центральною вимогою та панівним принципом німецького кримінального процесу [18, с. 65]. Проте зауважимо, що подібний підхід не домінує в теорії німецького доказового права, на що звертають увагу автори "Гейдельберзького коментарю до Кримінально-процесуального кодексу", які, зокрема, говорять про невизначене майбутнє цього принципу та змагання двох протилежних тенденцій (традиційної та "кооперативної" або "консенсуальної"), віддаючи все ж таки перевагу традиційній [19, с. 851–852].

В австрійському кримінально-процесуальному законі також згадують про встановлення істини. Зокрема, абз. 2 § 232 КПК Австрії зобов'язує головуючого в судовому засіданні спрямовувати провадження до встановлення істини [22]. Абз. 3 § 34 КПК Австрії встановлює, що прокурор слідкує за тим, щоб були використані всі належні засоби для встановлення істини [21].

У ст. 2 § 2 КПК Польщі, прийнятого 06.06.1997 р., зазначено, що підставу для прийняття будь-яких рішень повинні становити істинно встановлені фактичні обставини [20].

Повертаючись до українського законодавства, необхідно сказати, що нині чинний КПК України в ч. 2 ст. 91 визнає метою доказування встановлення обставин, які мають значення для кримінального провадження. Що ж означає "встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження, законодавець має на увазі, насамперед, передбачені ч. 1 ст. 91 КПК України обставини, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. Проте сюди ж можемо віднести й так звані доказові (проміжні), а також допоміжні факти. Вважаємо, що окреслені обставини можна вважати встановленими тоді, коли знання суб'єкта

пізнання про ці обставини будуть відповідати дійсності, реальності. Відповідно до найпоширенішої в теорії доказування думки, встановити істину означає встановити обставини, що повністю відповідають дійсності. За такого підходу можна констатувати тотожність двох понять: "встановити обставини, що мають значення для кримінального провадження" та "встановити істину". Законодавець оперує, по суті, одним і тим самим поняттям, не використовуючи термін "істина".

Тож ні українське законодавство, ні міжнародний досвід не дають, на нашу думку, підстав для повної відмови від використання в кримінально-процесуальному понятійному апараті денотату "істина", а також для відмови від ролі істини як мети кримінально-процесуального доказування.

До цього часу в процесуальній літературі між процесуалістами тривають дискусії з багатьох питань, які стосуються терміна істини, її змісту, характеру, можливості її встановлення в ході здійснення доказування.

Оскільки зміст істини не залежить від волі та бажання суб'єкта, який здійснює пізнання, він є об'єктивним, а тому й саму істину в кримінально-процесуальній науці найчастіше називають об'єктивною істиною. Як синоніми об'єктивної істини визначають істину фактичну, матеріальну, змістовну [10, с. 9]. Фактичною можна вважати істину, яка відповідає фактам, фактичним обставинам справи. Поняття матеріальної істини з'явилося в період заміни інквізиційного процесу, якому була властива теорія формальних доказів, процесом змагальним. Матеріальну істину розуміли як вимогу правильного, справедливого вирішення кримінальної справи, прийняття судом рішення, яке б відповідало дійсним фактам [4, с. 43]. М. С. Строгович зазначав, що об'єктивну істину ми називаємо матеріальною, щоб підкреслити її специфічні риси в кримінальному процесі, тобто таку, яка є істиною факту та встановлюється тільки за допомогою зазначених у процесуальному законі засобів, у певному юридичному, процесуальному порядку [16, с. 310]. Але, як слушно наголошував М. М. Михеєнко, термін "матеріальна істина" не допомагає розкрити специфічні риси істини, яку встановлюють у кримінальній справі, крім того, вживання цього терміна викликає необхідність пояснювати, що під ним розуміють істину об'єктивну. Крім того, доводиться пояснювати історію й причини виникнення цього терміна, оскільки незнання цих питань призводить до того, що "матеріальною істиною" вважають відповідність висновків органів розслідування, прокуратури й суду матеріалам кримінальної справи, хоча ці матеріали можуть і не відображати дійсності [9, с. 31–32]. Змістовна істина також є протилежністю вже згаданій формальній істині інквізиційного процесу.

Отже, істина, яка має встановлюватися в кримінальному процесі, – істина об'єктивна. Існують пропозиції використовувати при розгляді деяких аспектів теорії доказування й інші трактування істини, наприклад, теорію формальної істини (вона ж логічна або семантична) та конвенційну

концепцію істини [10, с. 8–9; 7, с. 420–421; 11, с. 126].

Конвенційною вважають істину, яку визнають такою за конвенцією, угодою. Судження є істинним не тому, що відповідає дійсності, а тому, що люди домовилися вважати його істиною. Конвенційною істиною є багато постулатів у різних наукових системах. Вони можуть збігатися з об'єктивною істиною чи не збігатися. Тому в інших системах знань чи в інший період часу можуть бути інші постулати. Типовим прикладом конвенційної істини в кримінальному процесі є визнання особи невинуватою за недоведеності її вини, її виправдовують не тому, що встановлена її невинуватість. Об'єктивна істина залишилася невстановленою й цілком можливо, що злочин вчинила саме ця особа, проте її виправдовують тому, що так велить постулат – презумпція невинуватості та правило, яке випливає з неї, що недоведену винуватість прирівнюють до доведеної невинуватості [10, с. 8–9].

Основні дискусії з питання про зміст об'єктивної істини в кримінальному провадженні точаться навколо того, чи входить до нього лише встановлення фактів і обставин вчиненого злочину, чи також і їхня юридична (правова) та суспільно-політична оцінка, зокрема кваліфікація злочину, а також висновок суду про вид і міру покарання.

Не викликає заперечень серед процесуалістів теза про те, що до змісту істини, яку встановлюють у кримінальному провадженні, входять фактичні обставини справи. Стосовно того, чи входить до змісту істини оцінка злочину, думки вчених різняться: одні автори вважають, що вона до змісту істини не входить [16, с. 324], інші дотримуються протилежної думки й включають до змісту істини як фактичні обставини, так і їхню правильну суспільно-політичну та правову оцінку [17, с. 119–120; 12, с. 45], деякі взагалі вважають, що до змісту істини, крім названих елементів, входить і правильне визначення міри покарання при визнанні підсудного винним [17, с. 134–137; 6, с. 25]. Тут цікавою є пропозиція використати для вирішення цієї проблеми категорії формальної істини. У формальній (семантичній) логіці істиною вважають відповідність одного висловлювання (поняття) не об'єктивній дійсності, а іншому висловлюванню (поняттю), істинність якого постулюють, а якщо й перевіряють, то в межах іншої системи (метасистеми). Із цих позицій істинним буде судження, яке відповідає іншому судженню, незалежно від того, як останнє співвідноситься з об'єктивною реальністю. Неважко помітити, що саме таку картину ми бачимо при правовій оцінці встановленої події. Вона співвідноситься діяння не з об'єктивною дійсністю, а лише з нормою права. Встановлення відповідності чи невідповідності останньої реальним суспільним відносинам не є завданням доказування. Кримінальний закон, доки він не скасований, у процесі доказування є постулатом, тобто його істинність презюмують. Кваліфікація буде правильною незалежно від того, чи відповідає норма права об'єктивній дійсності. Таким чином, істина, якої досягають при правовій кваліфікації діяння,

має чітко виражений формальний характер і є різновидом формальної істини. Саме за умови такого застереження кваліфікацію злочину можна включати до змісту істини у кримінальній справі [10, с. 11].

На наш погляд, до змісту істини в кримінальному провадженні входять як фактичні та обставини вчиненого злочину, так і правова (юридична) оцінка (кваліфікація) злочину. Стосовно ж суспільно-політичної оцінки злочину, то її в кримінальному судочинстві виражають саме в правовій оцінці. Коли йдеться про встановлення та дослідження обставин вчиненого злочину, слід говорити про їхнє об'єктивне існування в реальності, про те, що вони матеріалізовані, а їхня наявність і становить істину у справі, яка знайде відображення в судовому вироку. Оцінка суспільно-політичної небезпечності вчиненого злочину є категорією оціночною, логічною, розумовою. Вона не зумовлена й не вимагає дослідження яких-небудь фактичних обставин. Певною мірою ця оцінка має суб'єктивний характер. Крім того, кримінальний закон не тільки дає поняття тяжкого злочину, але й наводить перелік злочинів навмисного характеру, які становлять підвищену суспільну небезпеку. Оскільки ступінь небезпечності вчиненого злочину заздалегідь визначений законодавцем, ні в прокурора, ні в суду немає необхідності самим визначати його. До того ж від суддів не вимагають, щоб вони у своїх вироках давали оцінку ступеня суспільної небезпечності вчиненого злочину. У переліку питань, які вирішує суд при оголошенні вироку, такого положення немає [4, с. 42].

Нарешті, до змісту істини в кримінальному судочинстві не входять вид і міра покарання. Рішення суду про призначення тієї чи іншої міри покарання є вольовим актом, наказом, а не актом пізнання. Тому можна говорити про ефективність або неефективність обраної міри покарання, її справедливості або несправедливості тощо, але тільки не про істинність цього акту. Відповідати чи не відповідати об'єктивній дійсності можуть тільки наші знання про неї. А будь-яке рішення про проведення певних практичних дій є діяльністю практичною, а не пізнавальною [10, с. 11].

Дискусійним у юридичній літературі є також питання про характер істини, яку встановлюють у кримінальному провадженні – абсолютна вона чи відносна, чи одночасно і абсолютна, і відносна. Деякі автори вважають, що філософські поняття абсолютної й відносної істини взагалі не можна використовувати в кримінальному судочинстві. Істину в кримінальному судочинстві можна вважати абсолютною, якщо виходити з завдань доказування, коли вимагають встановити нескінченну різноманітність сторін, властивостей, ознак і тому подібних фактів, явищ, а лише те, що диктує закон, коли пізнання цих фактів і явищ обмежують лише тим, чого й як вимагає предмет доказування [5, с. 7]. Але, на нашу думку, слушно зазначає М. М. Михеєнко, що абсолютна істина, встановлена в кримінальній справі, є одночасно й відносною, але для інших галузей людського пізнання, напри-

клад, для соціологічного, кримінологічного, психологічного або психіатричного дослідження, під час яких з'ясовують нові сторони, якості, властивості фактичних обставин, що досліджувалися й були встановлені у сфері кримінального процесу [9, с. 39].

Дискусійним у юридичній літературі є також питання про принципову можливість досягнення істини в кожному кримінальному провадженні. Теорія доказування при вирішенні питання про можливість досягнення істини в кримінальному судочинстві виходить з теорії пізнання діалектичного матеріалізму, який визнає здатність людини як у науковій, так і в практичній діяльності пізнавати явища реальної дійсності [17, с. 35]. Виходячи з базисних положень гносеології про пізнаваність світу та його закономірностей, стверджують, що немає такого злочину, який неможливо розкрити. Висновок про можливість розкриття будь-якого злочину є правильним стосовно поняття злочину як виду або типу, але він іноді є неслухним щодо конкретного кримінального провадження. На ситуативності всього процесу розкриття злочину та досягненні істини у справі наголошує В. Д. Арсен'єв. Йдеться про негативні фактори не тільки суб'єктивного характеру (упущення в діяльності оперативних і слідчих працівників, помилки суддів), а й про фактори об'єктивні. Ці об'єктивні фактори пов'язані зі зникненням тих явищ, які могли б, але не були використані як докази злочину в результаті певних стихійних подій або навмисних дій зацікавлених осіб, унаслідок чого й виникають ситуації, за яких навіть своєчасне вжиття всіх необхідних оперативно-розшукових заходів і проведення необхідних слідчих дій не забезпечує розкриття злочину, повного, всебічного та об'єктивного встановлення його обставин [2, с. 8].

Усю складність визначення характеру істини в кримінальному процесі ілюструє, на нашу думку, позиція В. І. Баскова, який на початку своєї статті, присвяченої істині в кримінальному судочинстві, зазначає, що питання про найменування істини не абстрактне, воно має не тільки важливе теоретичне, а й велике практичне значення. Від найменування істини (абсолютна, відносна, об'єктивна, формальна) залежить ступінь її пізнання [4, с. 43]. Проте в кінці своєї праці він доходить протилежного висновку: істина не потребує будь-яких благозвучних епітетів типу абсолютної, відносної, матеріальної тощо. Істина, немов правда. Правда не може бути напівправдою, правдою відносною мірою, правдою об'єктивною чи суб'єктивною. Так і істина – вона одна, у неї немає щаблів і ступенів. Присвоєння поняттю "істина" будь-яких "звань" тільки ускладнює процес дослідження та оцінки доказів у судовому розгляді кримінальних справ [4, с. 46].

Висновки. Підбиваючи підсумки, можна констатувати, що намагання відмовитися від використання в кримінальному процесі терміна "істина" можна вважати контрпродуктивними, оскільки такий підхід не відповідає міжнародному досвіду, а також негативно позначається на стані теоретичного забезпечення розвитку кримінального про-

цесу. Як бачимо, визначити характер істини в кримінальному процесі на сучасному етапі дослідження цієї проблеми важко, але навряд чи це є достатньою підставою для штучного збіднення категорійно-понятійного апарату українського кримінального процесу як у теоретичному, так і законодавчому аспектах.

Список використаної літератури

1. Александров А. О значении концепции объективной истины / А. Александров // Рос. юстиция. – 1999. – № 1. – С. 23–24.
2. Арсен'єв В. Д. Истина, достоверность и обоснованность в судебном и экспертном исследовании по уголовным делам / В. Д. Арсен'єв // Вопросы теории судебной экспертизы. – Москва, 1979. – Вып. 39.
3. Балакшин В. Понятие доказательства в уголовном процессе / В. Балакшин // Законность. – 2005. – № 2. – С. 43–47.
4. Басков В. И. Истина в уголовном судопроизводстве / В. И. Басков // Вестник МУ. Сер. 11, Право. – 1995. – № 3. – С. 38–46.
5. Белкин А. Р. Теория доказывания : науч.-метод. пособ. / А. Р. Белкин. – Москва : Норма, 1999. – 429 с.
6. Грошевий Ю. М. Правові властивості вироку – акту правосуддя : навч. посіб. / Ю. М. Грошевий. – Харків : УкрЮА, 1994. – 48 с.
7. Карякин Е. А. К вопросу об истине в уголовном судопроизводстве / Е. А. Карякин // Пятьдесят лет кафедре уголовного процесса УрГЮА (СЮИ) : матер. Междунар. науч.-практ. конф., г. Екатеринбург, 27–28 янв. 2005 г. : в 2 ч. – Екатеринбург, 2005. – Ч. 1. – С. 417–422.
8. Лубин А. Ф. О цели доказывания в уголовном судопроизводстве / А. Ф. Лубин // Пятьдесят лет кафедре уголовного процесса УрГЮА (СЮИ) : матер. Междунар. науч.-практ. конф., г. Екатеринбург, 27–28 янв. 2005 г. : в 2 ч. – Екатеринбург, 2005. – Ч. 2. – С. 27–32.
9. Михеєнко М. М. Питання встановлення об'єктивної істини в радянському кримінальному процесі / М. М. Михеєнко // Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні. Вибрані твори. – Київ : Юрінком Інтер, 1999. – С. 29–42.
10. Орлов Ю. К. Основы теории доказательств в уголовном процессе : науч.-практ. пособ. / Ю. К. Орлов. – Москва : Проспект, 2000. – 144 с.
11. Панькина И. Ю. Некоторые аспекты эволюции теории доказывания в уголовном судопроизводстве России / И. Ю. Панькина // Школы и направления уголовно-процессуальной науки : доклады и сообщения на учредительной конференции Международной ассоциации содействия правосудию, Санкт-Петербург, 5–6 октября 2005 г. / под ред. А. В. Смирнова. – Санкт-Петербург, 2006. – С. 125–128.
12. Пашкевич П. Ф. Объективная истина и некоторые вопросы оценки судебных доказательств при осуществлении правосудия / П. Ф. Пашкевич. – Ленинград, 1971. – 217 с.

13. Прилуцький П. В. Проблема істини у кримінальному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / П. В. Прилуцький. – Київ, 2006. – 232 с.
14. Проблемы реформы уголовно-процессуального законодательства в проектах УПК РФ. – Москва, 1995. – 386 с.
15. Римский Статут Международного уголовного суда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=3&nreg=995_588.
16. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса / М. С. Строгович. – Москва : Наука, 1968. – Т. 1. – 470 с.
17. Теория доказательств в советском уголовном процессе / отв. ред. Н. В. Жогин. – Москва : Юрид. лит., 1973. – 736 с.
18. Eisenberg U. Beweisrecht der StPO. Spezialkommentar / U. Eisenberg. – 4. Auflage. – München : C. H. Beck Verlag, 2002. – 1170 s.
19. Heidelberger Kommentar zur Strafprozessordnung / M. Lemke, K. – P. Julius, C. Krehl. – 3. Auflage. – Heidelberg : C. F. Müller Verlag, 2001. – 1907 s.
20. Kodeks postępowania karnego [Electronic resource]. – Mode of access: <http://isip.sejm.gov.pl/servlet/Search?todo=open&id=WDU19970890555>.
21. Strafprozeßordnung [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sbg.ac.at/ssk/docs/stpo/hptstki.pdf>.
22. Strafprozeßordnung [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sbg.ac.at/ssk/docs/stpo/hptstkvii.pdf>.
23. Strafprozeßordnung idF der Bek. vom 7. April 1987. Deutsche Gesetze. Textsammlung. – Stand: April 2003. – München : C.H. Beck Verlag. – 90 s.

Стаття надійшла до редакції 28.05.2015.

Деев М. В. Цель уголовно-процессуального доказывания

В статье исследуется проблема определения цели уголовно-процессуального доказывания. Рассматривается решение названной проблемы как в историческом аспекте в отечественной уголовно-процессуальной науке, так и на современном этапе в ряде европейских стран. Анализируется отказ украинского законодателя от использования понятия истины. Исследуется понятие истины и рассматриваются её виды: объективная, фактическая, материальная, содержательная, формальная, логическая, семантическая, конвенциональная, абсолютная, относительная.

Ключевые слова: доказывание, цель доказывания, истина.

Dyeyev M. The Goal of Criminal Procedural Proof

This article focuses on the issue related to establishing of goal of criminal procedural proof. The above issue is discussed both in historical context, namely in criminal procedural science based on analysis of 1960 Code of Criminal Procedure, and its current resolution in a number of European countries, such as Russian Federation, Germany, Austria, Poland as well as on the international level (Rome Statute of International Criminal Court).

The article considers failure of Ukrainian legislator to include notion of truth into the new 2012 Code of Criminal Procedure of Ukraine. Definition of goal of proof contained in the above Code, i.e. "to establish circumstances material for the criminal proceedings" is also analyzed. Additionally, article focuses on notion of truth and considers its types: objective, actual, real, essential, formal, logical, semantic, conventional, absolute, relative; and analyzes its essence, in particular whether such essence includes law (legal) evaluation (qualification) of the action, type and measure of penalty.

The article also considers possibility in principle to establish the truth in each criminal proceedings and concludes that it is possible to solve any crime in relation to its notion as type or kind. Nevertheless, in some instances, proving in particular criminal proceeding could not lead to establishing of the truth due to negative factors of both subjective (omissions in work of investigators, mistakes of judges) and objective nature related to disappearance of facts (developments) that could have been used as evidences of crime, but vanished due to act of God or actions on purpose of the interested parties. Consequently, in some instances, even timely performance of all necessary intelligence activities and carrying out of all required investigative actions does not secure detection of crimes, full, thorough and objective establishing of its circumstances.

Key words: proof, goal of proof, truth.